

Keywords: competence, qualification, tourist education.

Якібчук М. І.
Одеський інститут МАУП

ПРОФЕСІОГРАМА ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА КІНЦЯ 19 СТОЛІТТЯ НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТУ “ТОЛЕРАНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ”

Професіограма є змістовною частиною професійної моделі. Формування толерантності особливо важливе серед студентства, тому що це майбутня інтелекція і керівники різних рівнів. Результатом нашої наукової статті є спектр оціночних показників (у стобальній шкалі) основних компонентів змісту знань, навичок, вмінь у структурі толерантності студента педагогічно вищого навчального закладу.

Ключові слова: професіограма, особистість студента, толерантність.

На підставі наукових досліджень у галузі професіології та професіографії (Р. Макаров, Є. Клімов, Г. Щокін та ін.) [1; 2; 5], аналізу теоретичних основ формування толерантності особистості у професійній підготовці кінця 19 століття, анкетування й тестування значного числа працівників освітньої галузі, студентів вищих навчальних закладів гуманітарного спрямування, експертних оцінок розроблено професіограму толерантності особистості у професійній підготовці наприкінці 19 століття (соціальний блок), що дозволило визначити відповідні знання, навички та вміння, які характеризують історію розвитку та становлення особистості у професійній підготовці наприкінці 19 століття.

У професіограмі визначено вагові коефіцієнти в стобальній шкалі як окремих якостей, так і груп компонентів, що дозволяє розставити акценти за важливістю при проведенні відповідного педагогічного процесу в системі професійної освіти при дослідженні професійної підготовки кінця 19 століття.

Професіограма спеціаліста є системоутворюючим фактором у побудові процесу професійної підготовки, у тому числі дослідження толерантності особистості у професійній підготовці кінця 19 століття. Це – повний набір знань, навичок, вмінь, а також стану основних професійно важливих якостей, зібраних воедино [1; 2].

Відповідно професіографічна структура спеціаліста визначає цільову модель та задачі підготовки (теоретичної, практичної, самостійної роботи, безпосередньої виробничої діяльності).

Постійний розвитку стану суспільства вимагає від фахівця володіння широким спектром знань, навичок та умінь, а також розвинутими професійно важливими якостями, певними психологічно-фізичними властивостями. Для формування та розвитку цих складових моделі сучасного фахівця необхідно

розробити модель професійної підготовки, що буде базуватися на професіограмі його діяльності [3; 4].

Психофізіологічний аспект будь-якої професійної діяльності людини розкривається, насамперед, через характеристику вимог, що висуваються до працівника безпосередньо самим трудовим процесом [2].

Мета статті – розкрити теоретичні основи побудови професіограми, практичну складову фрагменту професіограми особистості на прикладі толерантності.

Анкетне опитування фахівців (експертів) є найпоширенішим способом розробки професіограми при оптимальній кількості експертів по кожній професії не менш 250-300.

В проведеному нами анкетуванні брали викладачі, студенти, науковці в галузі менеджменту, психології, педагогіки. На підставі даних, отриманих у результаті математично обробки більш, ніж трьохсот анкет, було визначено професійно важливі якості особистості у професійній підготовці кінця 19 століття, а саме – якості толерантності. Із цією метою результати експертного опитування по кожній професії подаються у вигляді матриці відповідей (a_{ij}):

$$a_{ij} = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix} \quad (1)$$

де:

$i = 1, 2, \dots, m$ – якості, що оцінюються;

$j = 1, 2, \dots, n$ – учасники опитування.

Як правило, оцінки учасників опитування носять суб'єктивний характер і виражаються в різних середніх значеннях оцінок. Для зменшення впливу суб'єктивізму оцінок проводиться нормування. Із цією метою вихідна матриця відповідей (b_{ij}) перетворюється в матрицю нормованих оцінок (a_{ij})

$$b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^m a_{ij}} \quad (2)$$

Кількісна міра значимості кожного із професійно важливих якостей, як середнє значення нормованої оцінки – i -ї якості, обчислена за відповідями всіх учасників опитування, розраховується за нормованими оцінкам. Далі визначається коефіцієнт відносної значимості кількісної оцінки кожної якості в порівнянні з максимально можливою оцінкою S_{\max} (у частках одиниці), рівень S_{\max} (у частках одиниці). Рівень S_{\max} визначається у результаті припущення, що всі учасники опитування даної групи оцінюють деякі якості вищим балом "100".

При складанні професіограми потрібно брати до уваги, лише ті з параметрів, які відповідно є професійно важливими і витримали перевірку практикою.

Професіограма (аспект толерантності) студентів вищих педагогічних навчальних закладів

На основі обстеження значного числа (більше 300) осіб, студентів педагогічних вищих навчальних закладів, викладачів, науковців які займаються педагогічною та психологічною наукою, соціологів, вчителів середньої школи, викладачів коледжів, технікумів було визначено професіографічний профіль студента педагогічного вищого навчального закладу (аспект толерантності). Було враховано розвиток освіти та вплив Болонського процесу на розвитку освіти в Україні.

Для формування толерантності у студентів педагогічних вищих навчальних закладів у процесі професійної підготовки, необхідно перш за все необхідно науково визначитися з тим, якими властивостями та якостями, психологічними чинниками, знаннями, навичками та вміннями повинен він володіти, які сприятимуть формуванню у нього толерантності. Тому виникає гостра необхідність розробки професіографічного профілю студенту педагогічного вищого навчального закладу (аспект толерантності) [4].

За результатами нашого дослідження ми одержали такий спектр оціночних показників щодо основних компонентів змісту знань, навичок, вмінь у структурі толерантності студента педагогічно вищого навчального закладу в умовах входження освіти в єдиний європейський простір*

За оцінками експертів, студент педагогічного вищого навчального закладу з аспекту толерантності повинен мати

такі знання: (91,5)

- теоретичних основ педагогіки співпраці (100);
- поняття про ділове спілкування та його мету (100);
- основи культури ділового спілкування (90);
- методика ділових та рольових ігор як форм активного навчання (85);
- теоретичні основи проведення переговорів (90);
- основних характеристик, дефініцій наукового терміну “толерантність” (100);
- основні напрямки розвитку толерантності у студентів педагогічних вищих навчальних закладів (100);
- історію розвитку толерантності педагога (90);
- основи іміджу студента педагогічного вищого закладу (85);
- характеристику основних якостей толерантності студента педагогічного вищого навчального закладу в умовах становлення європейської освіти (95);

* Вказані нижче цифри – оцінка респондентів за коефіцієнтами ваги ознак за 100-бальною шкалою оцінювання.

- основ психологічного впливу на людей (90);
- психологічних особливостей характеру особистості (85);
- основних напрямків і принципів демографії, політики зайнятості, соціальної та кадрової політики (90);
- методів реалізації толерантності на оточуючих (90);
- теоретичних основ інформаційно-психологічного впливу на людей (95).

Мати навички: (97)

- ефективного спілкування (100);
- публічної толерантної особи (100);
- проведення ділового та рольового навчання (90);
- ведення переговорів (100);
- методів ефективного використання толерантності в своїй професійній діяльності (100);
- впровадження різноманітних новітніх форм та видів толерантності у виховному процесі особи (100);
- сутності та механізмів використання толерантності в менеджменті освіти (90);
- системи організації толерантності в педагогічному середовищі (90);
- опанування методами раціонального формування толерантності (90);
- використання повного обсягу теоретичних основ у формування толерантності (100);
- мораль та моральність у освітян (100);
- високої толерантності як прогресивної молоді в суспільстві (100).

Уміння: (97)

- уміння інформаційно-психологічного управління (90);
- використання психологічних аспектів у формування толерантності (90);
- залучення оточуючих до розуміння та значення толерантності у перебудові освіти (100);
- роз'яснення та практичне доведення переваг толерантної особи у практичній площині педагогічного процесу (100);
- уміння приймати виважені рішення в короткі терміни (100);
- ефективно використовувати толерантність для забезпечення ефективного навчально-виховного процесу (100).

Висновки. Таким чином, розроблені компоненти професіограми студента педагогічного вищого навчального закладу дозволяють науково підійти до формування професійно важливих якостей, що лежать в основі успішної професійної діяльності педагога, а також вступають теоретичним підґрунтям визначення змісту, форм та методів формування толерантності у студентів педагогічних вищих навчальних закладів у процесі професійної підготовки.

Прогностичне професіографування застосовується з метою видачі

обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення професійної діяльності або проектування професійного зростання і кар'єри працівників. Професіограма є структурно змістовою частиною моделі фахівця того або іншого профілю, що відображає вимоги, які ставляться до людини і які спричинені характером професійної діяльності і умовами супутніми цій діяльності.

У зв'язку зі значними постійними соціально-економічними змінами у суспільстві певною мірою змінюються і принципові основи професійної підготовки студентської молоді, що потребує обґрунтованої розробки професіограми їх діяльності, в нашому часному випадку аспекту толерантності. У нашому дослідженні під професіографічний описом толерантності особистості студента ми розуміємо відображення внутрішньої та зовнішньої картини його діяльності, опис всіх суб'єктивних і об'єктивних характеристик суспільної, виховної, навчальної складових діяльності особистості студента.

Використана література:

1. *Климов Е. А.* Психология индивидуальности. Избранные психологические труды / Е. А. Климов, В. С. Мерлин. – М. : Изд-во “Психологический институт”, 2005. – 544 с.
2. *Макаров Р. Н.* Методы построения профессиограмм и оценки психофизиологической подготовленности оператора : метод. рек. / Р. Н. Макаров, И. А. Жданов, Л. Ф. Смирнова. – Кировоград : Киров. ВЛУГА, 1987. – 74 с.
3. *Платонов К. К.* Структура и развитие личности / К. К. Платонов. – М. : Наука, 1986. – 255 с.
4. *Рижиков В. С.* Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів : монографія / В. С. Рижиков. – Херсон : вид-во “Айлан”, 2010. – 280 с.
5. *Щёкин Г. В.* ПрофорIENTATION – основа эффективного кадрового обеспечения / Г. В. Щёкин. – К. : МЗУУП, 1992. – 220 с.

Якибчук М. И. Профессиограмма личности студента конца 19 столетия на примере фрагмента профессиограммы “Толерантность личности”.

Профессиограмма есть содержательной частью профессиональной модели. Формирование толерантности особенно важно в среде студенчества, потому что это будущая интеллигенция и руководители всех уровней. Результатом нашей научной статьи есть оценочный показатель (в столбальной шкале) основных компонентов содержательной части знаний, навыков, умений в структуре толерантности студента педагогического высшего учебного заведения.

Ключевые слова: профессиограмма, личность студента, толерантность.

ЖАКІВСНУК М. І. “ Professiogramma persons of the student of the end of 19 centuries on a fragment example professiogramma “ Tolerance of the person ”.

Professiogramma is a substantial part of professional model. Tolerance formation is especially important among students because it is the future intelligency and heads of all levels. The estimated indicator (in hundred to a scale) the basic components of a substantial part of knowledge, skills, abilities in structure of tolerance of the student of a pedagogical higher educational institution is result of our scientific article.

Keywords: professiogramma, the person of the student, tolerance.